

*Фундаментальна наукова праця,
яка всебічно висвітлює становлення
національної правової доктрини
на різних етапах розвитку
української державності та перспективи
її подальшого вдосконалення*

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію «Правова доктрина України (у 5 томах)», підготовлену та видану колективом авторів під егідою Національної академії правових наук України

Рецензована робота за своїм характером є фундаментальним п'ятитомним виданням, яке присвячене дослідженню наукових поглядів щодо філософсько-правових, методологічних та наукознавчих засад правознавства, доктринальних вимірів верховенства права, прав людини і правової системи, право-доктринальних концепцій сучасної української державності та історико-правових доктрин.

Авторами досліджено історико-теоретичні та методологічні проблеми формування та розвитку правової доктрини України, проблем удосконалення її конституційних засад, змісту адміністративного, фінансового, міжнародно-правового, інформаційного, цивільного, сімейного, житлового, трудового, міжнародного приватного права, ґрунтовний аналіз актуальних питань розвитку господарського, аграрного, земельного, екологічного права України. Визначено найбільш гострі проблеми сучасного кримінального права, кримінології, кримінального процесу, судового, кримінально-виконавчого права та криміналістики.

Наукова новизна видання зумовлюється тим, що з урахуванням

досягнень світової теоретико-правової думки, досліджується національна правова доктрина України, як певний вид юридичного дослідження, яке застосовує особливий метод, що полягає в систематичному, аналітико-оціночному поясненні істотного змісту права, детально аналізуються особливості, проблеми та суперечності окремих галузей вітчизняного права, визначаються перспективи та основні напрямки подальшого розвитку правової доктрини України.

За своєю структурою робота являє собою п'ятитомне видання, кожен з яких складається з розділів та підрозділів.

Перший том — «Загальнотеоретична та історична юриспруденція», підготовлено колективом авторів за загальною редакцією О.В. Петришина — присвячений дослідженню філософсько-правового та юснатуралістичного підходів у правовій доктрині сучасної України, проблемі соціалізації права та соціологізації юриспруденції, методології порівняльних досліджень в Україні, розвитку доктрини право розуміння та розвитку прав людини в Україні, доктринальних питань прав

людини та принципів права, доктрини правового порядку в Україні та інші.

Другий том — «Публічно-правова доктрина України», за загальною редакцією Ю.П. Битяка, присвячений аналізу тенденцій розвитку конституційного, адміністративного, фінансового, міжнародного, інформаційного регулювання на сучасному етапі розвитку правової системи України. Особливу увагу приділено характеристиці стану та динаміки розвитку українського законодавства. У виданні здійснені змістовні порівняльно-правові галузеві дослідження відповідних проблем, які відображають сучасні євроінтеграційні процеси в Україні.

У третьому томі під назвою «Доктрина приватного права України» — колектив авторів за загальною редакцією Н.С. Кузнецової приділили особливу увагу доктрині цивільного, сімейного, трудового, міжнародного приватного та цивільного процесуального права. Окрім цього, досліджується розвиток доктрини приватного права, її історичні етапи, основні наукові школи цивільного (приватного) права, а також перспективні напрями її подальшого розвитку.

В четвертому томі «Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права» підготовлено колективом авторів за загальною редакцією Ю.С. Шемшученка розглянуто генезу теоретичних досліджень еколого-правових проблем у ХХ ст., досліджено загальні проблеми науки господарського права, доктринальні проблеми сучасного аграрного права, становлення та розвиток доктрини земельного права України в ХХ—ХХІ ст. Значну увагу приділено становленню та основним тенденціям розвитку доктрини космічного права в Україні.

П'ятий том — «Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та

шляхи розвитку» підготовлений колективом авторів за загальною редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова присвячений дослідженню стану, проблемам та визначенню шляхів розвитку в Україні наук кримінально-правового циклу. Розглянуто загальнотеоретичні, методологічні та найбільш актуальні прикладні питання наук кримінально-правового циклу, їх предмет та методи регулювання, тенденції та особливості розвитку. Проведено аналіз сучасної державної політики у сфері боротьби зі злочинністю та основних напрямів реформування правової системи України у цій сфері. Так, *перший напрямок* стосується питання кримінального права визначенню його місця у системі боротьби зі злочинністю. Значну увагу приділено дослідженню теоретичних проблем вчення про злочин, про кримінальну відповідальність, а також особливості окремих видів злочинів (у сфері господарської діяльності, безпеки руху, тощо). *Другий напрямок* розкриває концептуальні засади розвитку кримінологічної науки в Україні, сучасним викликом злочинності в умовах інформаційного суспільства, визначення ролі та місця кримінологічної доктрини в кримінальному праві. *Третій напрям* досліджень складають кримінально-процесуальні питання боротьби зі злочинністю в світлі прийняття нового кримінального процесуального кодексу України. В цьому напрямку приділено певну увагу принципам, що стосуються правового статусу окремих суб'єктів кримінального провадження з позиції захисту та охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Окрім цього, значну увагу приділено дослідженню та роз'ясненню сутності запропонованих нововведень та аналізу їх теоретичного обґрунту-

вання. *Четвертий напрям* присвячений дослідженню концептуальних положень, наукових позицій щодо судової реформи в Україні, а також практичних шляхів її реалізації на основі визнаних міжнародних стандартів. *У п'ятому напрямку* приділено певну увагу науковій доктрині кримінально-виконавчого права України. Особливу увагу приділено питанню концепції кримінальних покарань з урахуванням соціального призначення, соціально-економічних проблем та відповідних умов. *Шостий напрям* присвячений дослідженню актуальних проблем сучасної криміналістики в системі протидії злочинності. Значну увагу приділено питанням та проблемам становлення і розвитку криміналістичних знань, криміналістичної техніки, а також проблемам формування та реалізації окремих криміналістичних методик. Основну увагу приділено дослідженню пізнавальної та прогностичної функцій криміналістики, сучасним проблемам криміналістичної тактики. В *сьомому напрямку* викладено теоретико-методичні засади судової експертизи. Особливу увагу автори приділили проблемам інтеграції спеціальних знань, формуванню системи принципів та розробці понятійного

апарату судово-експертної діяльності. *Восьмий напрям* розкриває сучасні тенденції юридичної психології, зв'язок юридичної психології з іншими науками, психологічні основи доказування. Приділено певну увагу психології слідчої та судової діяльності та проблемам і перспективам розвитку психологічної експертизи. Окрім цього, проведено ґрунтовне дослідження психологічної структури злочину, надано соціально-психологічну характеристику особи злочинця та розроблено психологічні основи ре соціалізації засуджених.

Викладені в роботі положення є результатом проведення фундаментальних наукових досліджень, які пов'язані з удосконаленням понятійного апарату, аналізом сутності правових явищ та процесів, а також закономірностей розвитку юридичної практики. Запропоноване наукове видання має теоретичне й практичне значення та призначене для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та практичних працівників.

*Декан юридичного факультету
Херсонського державного університету
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
В.М. Стратонов*